

MUNI
PED

Základy práva pro MŠ Občan a právo

1. konzultace – prezenčně

JUDr. Radovan Malachta
podzimní semestr 2022



**MUNI
PED**

Organizační pokyny

Obecné informace

- organizace seminářů
- interaktivní osnova
- studijní literatura
- kdy a jak mne kontaktovat
 - prezenčně: čtvrtek 10:00 až 11:00 v kanceláři
 - distančně: MS Teams kdykoliv po domluvě
 - email: malachta@mail.muni.cz



Podmínky kolokvia: Základy práva pro MŠ

- účast
 - není z povahy věci povinná 8 z 11
- vypracování seminární práce
 - téma si vybíráte z IS, lze i vlastní
 - 4 až 8 normostran (nezapočítává se seznam literatury)
- ústní kolokvium
 - zodpovězení dvou otázek ze seznamu
 - 1 otázka na právo obecně, 1 otázka na právo MŠ
- hodnocení prospěl (P) – neprospěl (N)
- 3 kredity



Podmínky kolokvia: Občan a právo

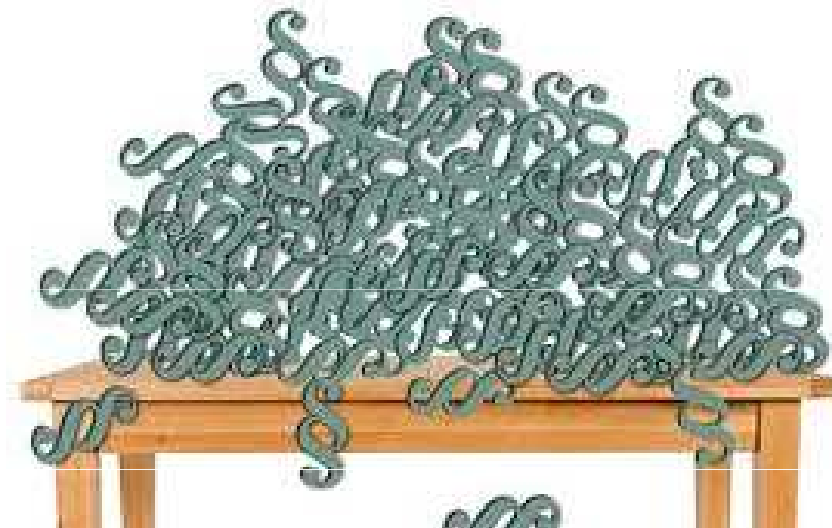
- účast NEBO písemná plnění
 - 9 z 12 hodin aktivní účast NEBO
 - zpracování zadání na jednotlivé konzultace
- ústní kolokvium
 - 1 otázka ze seznamu
- hodnocení prospěl (P) – neprospěl (N)
- 2 kredity



**MUNI
PED**

Čtyři „hesla“ na úvod

Právo je docela bordel



To, co se dnes učíme, nemusí zítra platit

Novela 2. o volbách do Parlamentu ČR
ST 1170 3. čí

PŘIJATO		✓ 96	✗ 1	Hlasování 18			
ANO2011	139	✓ 39	✗ 0	ČSSD	17	✓ 7	✗ 0
ODS	12	✓ 10	✗ 1	KDU-ČSL	15	✓ 5	✗ 0
Piráti	11	✓ 10	✗ 0	TOP09	14	✓ 4	✗ 0
SPD	10	✓ 9	✗ 0	STAN	13	✓ 3	✗ 0
KSCM	7	✓ 7	✗ 0	Nezářaz.	13	✓ 1	✗ 1

Barbara a Alexandr fakt ne



BARRANDOV KRIMI 13.02.2022 12:15

BARRANDOV KRIMI 13.02.2022 15:25

Soudce Alexandr (pořad)

11%

Hodnocení
(1 030)

Fanklub
(19)

Každý stát má svoje právo: příklad manželství



MUNI
PED

Jaký je Váš vztah k právu?



Právo kolem nás



Chammurapiho zákoník



Popravčí zed'



Výhybky



Teror



Spravedlnost



**M U N I
P E D**

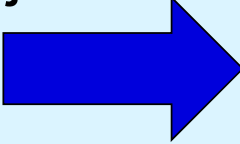
**Úvod k právu. Mít právo, mít nárok, mít
povinnost.
Základní dělení práva.**

Co to je právo

- ve společnosti – společenské vztahy – potřeba regulovat
- co je dovolené, zakázané či přikázané
- vznikají pravidla chování – právní normy – obecně závazné
- stanovuje a **vynucuje** stát (vs. morální či náboženská pravidla)

soubor pravidel chování, která regulují společenské vztahy, přičemž nerespektování pravidel lze vynutit prostřednictvím státní moci

Co to je morálka

- také se jedná o pravidla chování – morální normy – nejsou závazná (právně)
 - mos/mores – požadovaný způsob jednání v určité společnosti
 - nestanovuje a **nevynucuje** je stát 
- základní rozdíl je: kdo stanovuje právní/morální normy (vznik)
v sankci v případě nedodržení norem
- obojí ale představuje **normativní systém**

Vztah práva a morálky: tři přístupy

– model **jednoty** práva a morálky

- obsahová shoda
- „právo je minimum morálky“ – právo je jen součást morálky – například G. Jellinek

– model **oddělení** práva a morálky

- nejvýznamnější Hans Kelsen – tzv. ryzí nauka právní – rovnice: právo = právo
- každou právní normu lze odvodit z jiné normy, platnost právní normy není potvrzována morálkou
- kritika: H.L.A. Hart, R. Dworkin, G. Radbruch

– model **komplementarity** práva a morálky

- vzájemné působení, kooperace, ale jsou to svébytné systémy
- J. Habermas (stále žijící filosof)

současná doba
odmoralizování

Pozitivní a přirozené právo

– pozitivní právo

- právo platné (dané státem, příp. mezinárodním společenstvím)
- tvoří je právní normy, objektivní právo – vynucováno státem
- model oddělení práva a morálky

– přirozené právo

- dané mimo vůli státu, právní principy a ideje, nezadatelná subjektivní práva
- člověk má vrozená práva / Bůh stanovuje věčná práva / přirozenost věcí, resp. přirozenost člověka

Co to je spravedlnost



– spravedlnost: právní, morální, ...



MUNI
PED

Právní kultury



Právní kultury

- nejen právo, zahrnut je společenský, kulturní, náboženský, politický, historický, ekonomický, územní vývoj (ne všechny kultury ovlivňuje vše)
- způsob tvorby, výkladu a aplikace práva
- zahrnuje větší počet právních řádů
- ČR: kontinentální právní kultura

Typy právní kultury

kontinentální

angloamerická

islámská

hindská, východoasijská, africká,

Kontinentální právní kultura

- znaky a charakteristiku pochopíte během semestru ☺
- teritorium („evropský kontinent“)?, náboženství (křesťanství)
- hlavní formální pramen: **právní předpis (zákon)**
- zákony tvoří **zákonodárné orgány, nikoliv soudci** (ti je aplikují)
- dělení na soukromé vs. veřejné právo (vliv římského práva)
- provázanost jednotlivých právních řádů – právo EU

Angloamerická právní kultura

- tzv. common law
- hlavní pramen: **soudní precedens**
 - příp. právní obyčej (ústavní právo), právní literatura
 - samozřejmě existují i právní předpisy (psané právo)
- **pravidla tvoří (nalézají) především soudy**
- není dělení na soukromé a veřejné právo
- rozdíly (Anglie vs. USA vs. Kanada vs. Austrálie vs. jiné)

rule of law

Islámská právní kultura

- především vliv náboženství
- šaría – islámské náboženské právo (sunnité a šíité)
- normy konkrétního státu (právo islámských zemí) vs. náboženské normy (šaría)
- Korán, sunna (příp. idžma, kijás)

**MUNI
PED**

Objektivní a subjektivní právo

Objektivní právo

= soubor (systém) právních norem, která jsou obecně závaznými pravidly chování, stanovených či uznaných státem a státem vynucených

Příklady:

- pedagogický pracovník je povinen chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta (školský zákon)
- kupující má zaplatit kupní cenu, když si něco koupí (občanský zákoník)
- chodec nesmí vstupovat na vozovku „na červenou“ (zákon o provozu na pozemních komunikacích)
- o ústních podáních a jednáních při správě daní sepíše správce daně protokol (daňový řád)

Subjektivní právo

- možnost chování právních subjektů
- plyne z objektivního práva (je zaručeno státní mocí)
- mít oprávnění, mít na něco nárok
- *možnosti* chování právního subjektu může odpovídat *povinnost* jiného subjektu (právo na zaplacení ceny – povinnost zaplatit)

Příklady:

- žáci a studenti mají právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- prodávající má nárok na zaplacení kupní ceny
- chodec má oprávnění vstoupit na vozovku „na zelenou“

Čeština v tomto není dokonalá...

- law (objektivní právo)
- right (subjektivní právo)

**LAWS
VS RIGHTS**

Mít právo (nárok, oprávnění) – mít povinnost

Dovolující (povolující) právní normy

Zakazující právní normy

Přikazující právní normy

Příklad 1 ze zadání na seminář

- a) *„Zápis k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku se koná v období od 2. května do 16. května.“* (§ 34 odst. 2 školského zákona)
- b) *„Dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku.“* (§ 34 odst. 7 školského zákona)
- c) *„Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.“* (§ 34 odst. 9 školského zákona)
- d) *„Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte.“* (§ 34a odst. 2 školského zákona)
- e) *„Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte; zákonný zástupce je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy.“* (§ 34a odst. 4 školského zákona)

- a) *„Stravovací služby nad rámec § 4 (dále jen "jiné stravovací služby") poskytované strážníkům musí odpovídat zásadám zdravé výživy a prodávaný sortiment nesmí obsahovat alkoholické nápoje a tabákové výrobky.“* (§ 3 odst. 6 vyhlášky o školním stravování)
- b) *„Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.“* (§ 24 zákona o pedagogických pracovnících)
- c) *„Ve školách a školských zařízeních není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace.“* (§ 32 školského zákona)
- d) *„Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky,“* (§ 22a zákona o pedagogických pracovnících)
- e) *„Mateřská škola může organizovat zotavovací pobyty dětí ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušování vzdělávání, školní výlety a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.“* (§1a odst. 3 vyhlášky o předškolním vzdělávání)

**MUNI
PED**

Právo hmotné a procesní

Hmotné právo

- tvoří právní normy, které upravují (stanovují) práva a povinnosti právních subjektů (účastníků právních vztahů – osob, státních orgánů atd.) – „jak se chovat v právních vztazích“
- například (s vědomím ALE.....)
 - občanský zákoník
 - trestní zákoník
 - zákoník práce
 - zákon o obchodních korporacích

Procesní právo

- procesní postup, jak dosáhnout práv a povinností před soudy (správními orgány atd.) – postup orgánů veřejné moci k uplatnění a ochraně hmotných práv
- procesní práva a povinnosti účastníků, celá řada otázek
- například (s vědomím ALE.....)
 - občanský soudní řád
 - trestní řád
 - správní řád
 - soudní řád správní
 - daňový řád

Vědomí ALE

- hmotněprávní a procesněprávní předpis
 - NEZNAMENÁ, že hmotné právo je upraveno výlučně v hmotněprávním předpisu
 - NEZNAMENÁ, že procesní právo je upraveno jen v procesněprávním předpisu
 - i v hmotněprávním předpisu můžeme nalézt normy procesní povahy a naopak
- pro určení hmotné / procesní je předpis výraznou pomůckou, ale je potřeba zkoumat samotnou právní normu

Příklad 2 ze zadání na seminář

- a) *Učitel mateřské školy získává odbornou kvalifikaci: a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy,“ (§ 6 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících)*
- b) *„Dítě v mateřské škole má právo denně odebrat: a) oběd, jedno předcházející a jedno navazující doplňkové jídlo, je-li vzděláváno ve třídě s celodenním provozem,...“ (§ 4 odst. 1 vyhlášky o školním stravování)*
- c) *„Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny.“ (§ 123 občanského soudního řádu)*
- d) *„Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.“ (§ 15 trestního zákoníku)*
- e) *„Řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu.“ (§ 32 soudního řádu správního)*
- f) *„Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti.“ (§ 6 daňového řádu)*
- g) *„Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako zákonný zástupce (...) nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2.“ (§ 182a odst. 1 školského zákona)*

**MUNI
PED**

Soukromé a veřejné právo

§ 1 odst. 1 občanského zákoníku

„Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo. Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného.“

- rozlišení soukromé a veřejné právo nemá hranice
- již od římského práva tento **právní dualismus**
- několik teorií
 - zájmová
 - organická
 - mocenská
 - metoda právní regulace

Zájmová teorie

- „Veřejné právo je to, co je v zájmu státu, soukromé právo je to, co slouží jednotlivému člověku.“ (Ulpianus – Ulpianova teorie)
- kritérium rozlišení: soukromý zájem (zájem osob) vs. veřejný zájem (zájem státu)

Organická teorie

- kritérium rozlišení: zdali v právním vztahu vystupuje jako jeden ze subjektů orgán veřejné moci či nikoliv
- zda subjekt je příslušníkem či členem veřejnoprávní korporace/ svazu (obec, stát atd.)

Mocenská teorie

- též subordinační teorie
- kritérium rozlišení: postavení osob – rovné (souřadné) postavení osob vs. nerovné (nadřazené/podřazené) postavení osob
- typické je **mocenské** působení jednoho ze subjektů jako nositele veřejné moci

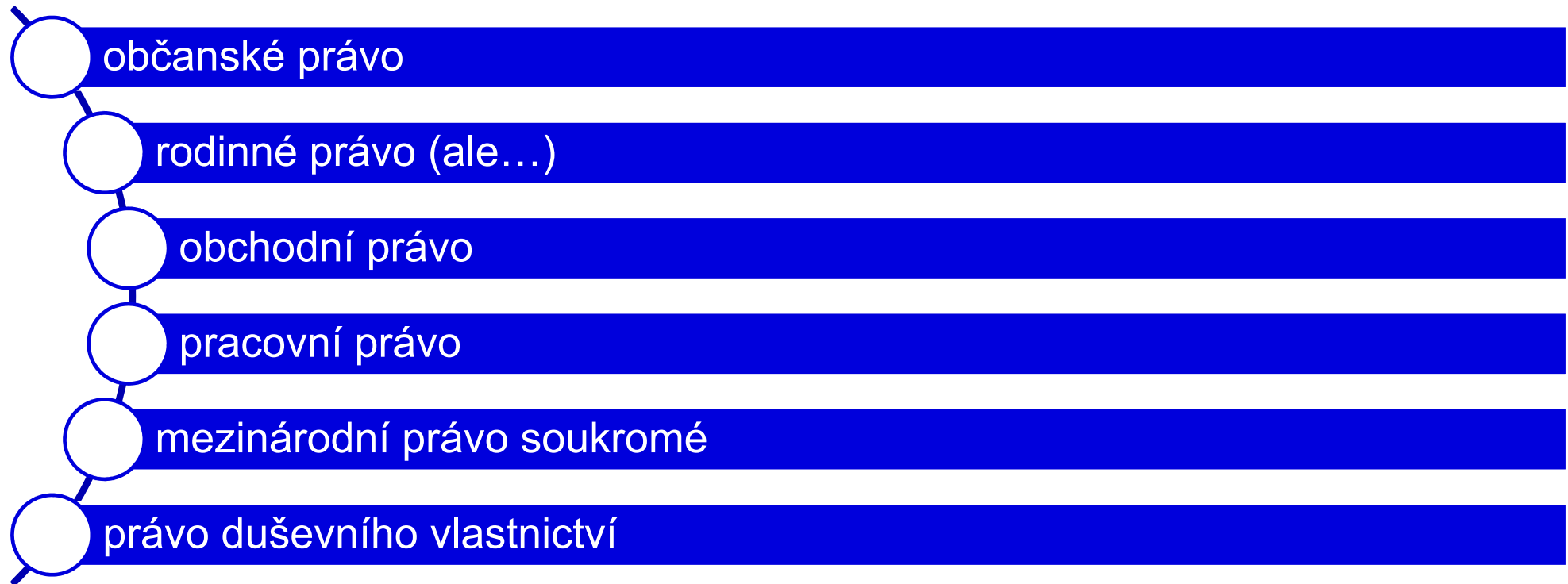
Metoda právní regulace

- rozlišením je povaha a míra působení jednotlivých účastníků vztahu na vznik, obsah či zánik právního vztahu

Soukromé právo

- typické je **rovné** postavení subjektů
 - **formální rovnost** před zákonem, ale současně může nastat **faktická nerovnost** (zákon se jí pak snaží narovnat – například smlouva o poskytování internetových služeb)
- osoby si mohou ujednat práva a povinnosti podle svých představ
 - v rámci a v mezích zákona, nemohou ujednat něco protiprávního – například smlouva, jejímž předmětem je zabíjení chráněných zvířat
- jeden subjekt nemůže jednostranně či autoritativně ukládat druhému subjektu práva a povinnosti
- autonomie vůle subjektů
- dispozitivní právní normy (nikoliv však výlučně)
- základem je smlouva či dohoda

Právní odvětví soukromého práva



Poznámka

- soukromé právo je někdy chápáno v užším a širším smyslu
 - rodinné a dědické právo jako součást občanského práva
 - některá právní odvětví svým charakterem patří jak do soukromého, tak do veřejného práva – např. pracovní právo
-
- **kompetenční spor** – Nejvyšší správní soud – často spor o to, zda spor patří do civilního či správního řízení

Veřejné právo

- typické je **nerovné** postavení subjektů
- osoby si nemohou ujednat práva a povinnosti podle svých představ
- jeden subjekt (orgán veřejné moci) jednostranně či autoritativně může ukládat druhému subjektu práva a povinnosti
- ochrana **veřejného zájmu**
- kogentní právní normy

Právní odvětví veřejného práva



**MUNI
PED**

Přehled právních odvětví

Občanské právo (v užším slova smyslu)

- = soubor (soukromoprávních) norem, které upravují zejména
- osoby (fyzické, právnické), zastoupení
 - právní skutečnosti
 - věci a věcná práva – vlastnictví
 - dědické právo
 - smlouvy (závazkové právo)
 - delikty (mimosmluvní závazkový vztah)
 - náhrada škody

občanský zákoník

Rodinné právo

- = soubor (soukromoprávních) norem, které upravují zejména
- manželství
 - vztahy mezi rodiči a dětmi, příp. ostatními příbuznými
 - poručenství, pěstounství a další formy péče o dítě
 - registrovaná partnerství

občanský zákoník

zákon o registrovaném partnerství

Obchodní právo

= soubor právních norem (soukromoprávních, ale i veřejnoprávních), které upravují zejména

- vztahy mezi obchodníky, resp. podnikateli občanský zákoník
- obchodní korporace zákon o obchodních korporacích
- nekalá soutěž občanský zákoník
- hospodářská soutěž (hospodářské právo) zákon o ochraně hospodářské soutěže

Pracovní právo

= soubor právních norem (soukromoprávních, ale i veřejnoprávních), které upravují zejména

- individuální pracovní právo zákoník práce
 - vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli
- kolektivní pracovní právo zákoník práce
 - například odborové organizace
- zaměstnanost zákon o zaměstnanosti
 - vztahy mezi občany, zaměstnavateli a úřady práce, MPSV
- právo sociálního zabezpečení celá řada předpisů
 - veřejné právo
 - zdravotní, nemocenské, důchodové pojištění atd.

Právo duševního vlastnictví

- autorské právo
- ochranné známky
- patenty
- označení původu
- průmyslové a užité vzory

celá řada předpisů

Mezinárodní právo soukromé

- není „mezinárodní“, je to součást vnitrostátního práva
- upravuje vztahy s tzv. mezinárodním prvkem
 - kterým právem se bude řídit daný vztah
 - kde se budeme soudit
 - co se soudním rozhodnutím vydaným v zahraničí (uznání a výkon)

zákon o mezinárodním právu soukromém

nařízení EU

mezinárodní smlouvy

Ústavní právo

= soubor právních norem upravující státněmocenské vztahy, na které působí ústavněprávní normy

- ústavní pořádek ČR = soubor právních předpisů nejvyšší právní síly
- základy veřejné moci a právního řádu
- vztah státu a práva
- zákonodárná, výkonná, soudní moc
- státní občanství
- lidská práva atd.

Ústava ČR

Listina základních práv a svobod

ústavní zákony

Trestní právo

- trestní právo hmotné – soubor právních norem, které chrání práva a oprávněné zájmy právních subjektů před trestnými činy
 - co to je trestný čin trestní zákoník (a další zákony pro právnické osoby, mladistvé)
 - jakou sankci lze za trestný čin uložit
- trestní právo procesní – soubor právních procesních norem, které upravují procesní postup trestních orgánů v trestních věcech – tj. trestní řízení trestní řád

Kde byla poprvé použita metoda analýzy DNA k usvědčení vraha v ČR?

Správní právo

= souhrn právních norem (veřejnoprávních), které upravují organizaci a výkon/fungování veřejné správy

- správní právo hmotné celá řada předpisů
- správní právo procesní správní řád soudní řád správní
- (správní právo trestní)
- přešupek
- celá řada oblastí
 - některé z nich se postupem staly samostatnými právními odvětvími – finanční, správní, právo sociálního zabezpečení atd.

Finanční právo

= souhrn právních norem, které upravují finančněprávní vztahy (mezi státními či samosprávnými orgány navzájem, mezi finančními orgány a osobami – fyzickými a právnickými)

- daně, poplatky, cla
- veřejné rozpočty, státní fondy
- měnové právo
- finanční trh atd.

celá řada předpisů

daňový řád

Právo životního prostředí

- ochrana vod
- ochrana ovzduší
- ochrana přírody a krajiny, lesa
- ochrana zemědělského půdního fondu
- nakládání s odpady atd.

celá řada předpisů

Občanské právo procesní

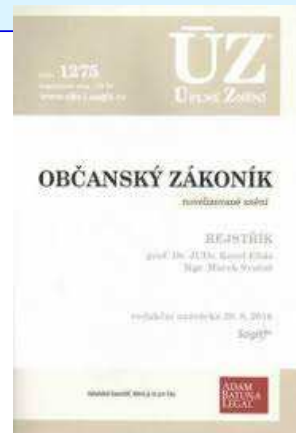
= soubor právních procesních norem, které upravují procesní postup civilních orgánů v civilních věcech – tj. civilní řízení

- u kterého soudu se budeme soudit
- procesní podmínky
- dokazování
- soudní rozhodnutí včetně výkonu
- opravné prostředky atd.

občanský soudní řád

Pojem kodifikace práva

- = soustavný celek právních norem větší části právního řádu
- výsledkem je kodex (zákoník) – ucelený právní předpis, jsou v něm normy pro celé právní odvětví
- v ČR máme jak kodifikovaná, tak nekodifikovaná právní odvětví



**MUNI
PED**

Mezinárodní právo

Mezinárodní právo

- mezinárodní právo = mezinárodní právo veřejné
 - vs. mezinárodní právo soukromé – není „mezinárodní“, součást vnitrostátního práva
- mezinárodní právo veřejné
 - vztahy mezi státy a státy, státy a mezinárodními organizacemi, mezinárodními organizacemi navzájem
 - mezinárodní ekonomické právo
 - mezinárodní trestní právo
 - mezinárodní ochrana lidských práv
 - mezinárodní kosmické právo a právo mezinárodních vod
 - mezinárodní ochrana investic atd.

mezinárodní smlouvy

mezinárodní obyčeje

Příklad 3 ze zadání na semináře

- *paní Kávová si koupila cestou do práce kávu v Kofi Kofi*
- *pan X ukradl na ulici zaparkované auto panu Y*
- *Kristýna a Pavel spolu uzavřeli manželství na zámku v Buchlovicích*
- *paní Dana uvedla do daňového přiznání nesprávně své příjmy*
- *Adamovi umřel tatínek, přičemž Adam bude dědit jeho majetek*
- *Kamil v afektu zavraždil svou přítelkyni*
- *studentka Katka si chce přivydělat jako prodavačka v obchodě a uzavře dohodu o pracovní činnosti*
- *pan Zelený dostane pokutu od policie za jízdu na červenou*
- *spor o to, zda prezident republiky může vykonávat svůj úřad ze zdravotních důvodů*

- společnost s ručením omezením si zakoupila dřevo pro výstavbu dřevěných saun od jiné podnikající společnosti
- pan Novák neměl nasazený respirátor v městské hromadné dopravě a odmítl si ji nasadit i přes výzvy policisty
- adopce dítěte manželským párem, který nemůže mít své děti
- zpěvačka Helena Vondráčková byla pomluvena v novinách a žádá omluvu
- stížnost proti rozhodnutí soudu, že občanovi bylo odepřeno volební právo a současně bylo během soudního řízení porušeno jeho právo na spravedlivý proces
- paní si stěžuje, že keře a stromy ze zahrady její souseda přesahují na její zahrádku
- spor o to, zda v lese v národním parku může probíhat cyklistický závod
- student nezaplatil vyměřený poplatek za prodloužení studia na vysoké škole
- stavební povolení k výstavbě nového rodinného domu

- *uzavření mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Kongem*
- *student Petr si zakoupil nové boty na své dovolené ve Španělsku od španělského obchodníka*
- *porušení hospodářské soutěže – kartelová dohoda mezi společnostmi podnikající v prodeji benzínu a pohonných hmot*
- *založení akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezením*
- *chovatel psů, který týral psy*
- *českého lyžaře v rakouských Alpách srazí německý lyžař*
- *pan Trouba reklamuje mikrovlnku, kterou zakoupil v obchodě, přičemž po třech dnech užívání mikrovlnka nefunguje*
- *placení cel*

Příklad 4 ze zadání na semináře

- ředitel mateřské školy rozhodl o přednostním přijetí tříletého žáka, který neměl trvalý pobyt v příslušném školském obvodu před přijetím čtyřletého žáka s trvalým pobytem v takovém obvodu
- učitel uzavře smlouvu s provozovatelem autobusu, který zajistí přepravu žáků na školní výlet
- učitel nechá žáky bez dozoru na zahradě mateřské školy si hrát na pískovišti, přičemž jeden žák nešťastně spadne na hlavu a utrpí těžká zranění
- učitel mateřské školy nedostal plat za nařízené přesčasy ředitelem školy
- učitel jednoho žáka zjistí, že rodiče soustavně zanedbávají povinnou výživu tohoto žáka
- učitel v kanceláři nešťastnou náhodou rozbije mobil svého kolegy, který následně požaduje nový mobil jako náhradu škody
- ředitel stanovil, že z důvodu nemocného učitele se učitel na školním výletě bude starat o 30 dětí (přitom limity jsou 20, ve výjimečných případech 28).

Pojem právní norma

- neexistuje jednotná definice
- stanovuje to, co má být – jak se máme chovat
- **obecně závazné pravidlo lidského chování, které je vyjádřeno prostřednictvím příkazu, zákazu či dovolení, přičemž právní normy stanovuje (či uznává) stát a jejich porušení stát sankcionuje (vynucuje)**
- může stanovit/vynutit i mezinárodní společenství (sdružení států)
- má tzv. **materiální** a **formální** znaky

Kogentní a dispozitivní právní normy

– kogentní

- nelze měnit dohodou stran – nelze se odchýlit, vyloučit je, pozměnit apod.
- musíme se řídit tím, co je stanoveno (chodit na zelenou, platit daně atd.)
- typické pro odvětví veřejného práva (ale máme spoustu norem kogentních i v soukromém právu – například statusové otázky – manželství je trvalý svazek muže a ženy)

– dispozitivní

- mohou být měněny dohodou stran – vůlí stran – strany se mohou odchýlit – upravit si práva a povinnosti podle svého
- pokud se strany „nedomluví“, tak se uplatní dispozitivní norma
- typické pro odvětví soukromého práva
- pomůckou ale nemůže být právní předpis, ve kterém je norma upravena
- někdy je to jednoduché – pomůcka:
- někdy složité

není-li ujednáno
jinak

není-li dohodnuto
jinak

Platnost a účinnost právní normy

- právní norma musí být publikována = zveřejněna
- **platnost**
 - právní norma existuje, je publikována – je platná dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů (Sb.) nebo Sbírce mezinárodních smluv (Sb. m. s.)
 - pravidla chování ještě nejsou závazná, norma nevyvolává právní účinky
- **účinnost**
 - právní norma se stane závaznou, vyvolává následky
 - může působit i do minulosti (retroaktivita – viz příště)
 - obecně 15. den po vyhlášení – lhůta může být kratší (může i splývat s dnem platnosti), nebo delší

Legisvakační lhůta



= doba mezi platností a účinností normy

– abychom se seznámili s právní normou (aneb neznalost zákona neomlouvá)

- Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014. (občanský zákoník)
 - Platnost: 22.3.2012 Účinnost: 1.1.2014
- Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení. (pandemický zákon) Platnost: 26.2.2022 Účinnost: 27.2.2022
- Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005, s výjimkou..... (školský zákon) Platnost: 10.11.2014 Účinnost: 1.1.2005
- Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení. (vyhláška o předškolním vzdělávání) Platnost: 11.1.2005 Účinnost: 11.1.2005

Zánik právní normy

= dokdy působí právní norma

– derogace

- zrušení právní normy, nevyvolává právní následky
- zákon pozdější ruší zákon dřívější, zákon speciální ruší zákon obecný

– novelizace

- nahrazení právní normy jinou právní normou
- novelizuje se právní předpis, ale nikoliv celý, jen některé normy

Občanský zákoník

Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Občanský soudní řád - <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99/historie>

Příklad 5 ze zadání na seminář

- a) „Školní rok začíná 1. září a končí 31. srpna následujícího kalendářního roku.“ (§ 24/1 školského zákona)
- b) „Ředitel školy nebo ředitel zařízení sociálních služeb může nařídit pedagogickému pracovníkovi konání přímé pedagogické činnosti nad jemu stanovený rozsah nejvýše v rozsahu 4 hodin týdně, další hodiny s ním může dohodnout.“ (§ 23/3 zákona o pedagogických pracovnících), 4/4
- c) „Výpověď z pracovního poměru musí být písemná, jinak se k ní nepřihlíží.“ (§ 50/1 zákoníku práce)
- d) „Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.“ (§ 25 trestního zákoníku)
- e) „Jde-li o výkon jiné práce než podle odstavce 2, vykonává pedagogický pracovník sjednanou práci v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje, a na místě, které si sám určí. Náklady, které pedagogickému pracovníkovi vzniknou výlučně v souvislosti s výkonem práce na jiném místě než na pracovišti zaměstnavatele podle věty první, se nepovažují za náklady vzniklé v souvislosti s výkonem závislé práce, a není-li dohodnuto jinak, hradí je pedagogický pracovník.“ (§ 22a/3 zákona o pedagogických pracovnících – zabývej se jen větou druhou)

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**

Obrázky staženy z google obrázků.